

la forma menorquina, i realment és la que recull ja FebrCard.: «*Panestatges*: estantes, *armoires*, *tablettes*, *pluteus*» (p. 459); com a forma mallorquina dóna AlcM, en canvi, la pronúncia *préstátge*; però també a Mallorca existeix la variant amb *-n-*: «*panastátge*: dins sa cunya y devóra es fóc: *torreznero*», DFgr.; sembla tractar-se d'un suport per posar-hi pa a torrar vora la llar; i d'aquí el sentit figurat (potser partint de la idea de 'pantalla'): «la persona qui se pôsa davant altra y li fa ombra o nôsa: *pantalla*»; l'acc. en la qual («cast. *estafermo*») el DAG, i AlcM ho citen en PdAPenya, en *La Ignorància*, i en la Selva de Consonants del segle XVII.

En el meu article de 1936 (*Homen. Rubió i Lluch* III, 312) vaig arribar ja a la conclusió que el mot havia de tenir com a etimològica la forma PARASTATICU. I tenint en compte l'aspecte grec, quasi inequívoc, d'aquesta base, i la impossibilitat de trobar-li una explicació romànica o llatina, m'inclinava pel grec: en efecte, no pot ser derivat de PRAESTARE vista la unanimitat de les formes antigues, ni un compost de *parar* amb *estatge*: car la cosa *parada* o protegida són els objectes i no pas l'*estatge*; ni *parada*, com ho és el vent etc. en *paravent*, *parabanda*.

Tampoc no es podria tractar d'un derivat de PALA (com admet M-Lübke, REW, seguit encara pel FEW VII, 479b52ss.), per a un oc. *palastratge* (= a una forma fr. *palastre*),⁴ car així fóra inexplicable morfològicament un derivat en -AST-+ATICU. En conclusió, jo partia de l'adjectiu verbal grec *παραστατικός*, derivat de *παριστάναι* 'mostrar': *θηκλον παραστατικόν* tenia, evidentment, el significat de 'prestatge d'exposar o mostrar quelcom': omès el genèric *θηκλον* 'lleixa, prestatget', quedava la base PARASTATICU, adequada per a un prestatge on els gerros, els pans, els llibres, quedaven posats a la vista del qui els volia o necessitava. Que un terme així, d'ús tècnic i comercial, vagi passar del grec al llenguatge de la vida romana, era natural. Després del meu article aviat vaig adonar-me que l'ús d'aquest mot a Roma no era una hipòtesi, car ja figura el seu femení o neutre plural en Vitruvi i en les *Notes Tironianes* (100.85), designat en aquestes explícitament com a mot grec; encara que, com és normal en aquestes notes, no en donin definició (Heraeus, ALLG XII, 73).

Poc després de la meua nota Aebischer en publicava una (ARom. XXI, 1937, 321-26) on estudiava algunes formes gallo-romàniques que se m'havien escapat i que corresponien evidentment a la mateixa base, especialment localitzades a la Suïssa francesa, de parlars tan ben coneguts pel suís Aebischer. Ja havien cridat l'atenció a Bertoni (ARom. II, 1918, 64-67): el fr. local de Suïssa *parétage* «apertura nella stalla», pron. *pare-òðou* a Blonay i en altres patuosos romands; a base de certs detalls de la descripció, suposava Bertoni que hi havia relació amb la 'grípia' (dita *rêþe* allí i que ell explicava per un RISCIA, i en *pa-veia* PASSUS).

Va mostrar-li Aebischer que era impossible ja fonèticament, entre altres coses perquè l'espírant *þ*, en aquests parlars, surt de -ST-, i per tant la base fonètica

ha de ser PARAST-; com ja ho mostra la forma del francès local suís, documentat com a *palletrage* des de l'a. 1642. Precisa Aebischer la forma fonètica franco-provençal com a *pareòðo*, i el seu significat com «espèce du mur, de paroi»; no saben, en canvi, res del mot cat. M-L. o Bertoni; ni en saben Aebischer ni Wartburg (o prefereixen callar-ho?) ni parlen ells gaire d'altres formes que les dels dialectes francesos. A propòsit de l'article d'Aebischer, hi afegia Mario Roques (Rom. LXIV, 413) un fr. antiq. *palestrage* «qui désigne des travaux de charpente ou de menuiserie»; i un «fr. *pallantrage* appliqué à un bâti vertical de charpente», que no és conegut i que no acabava de precisar.

Aebischer donava més detalls sobre la base greco-llatina, coincidint bastant amb el meu suggeriment: l'adjectiu PARASTATICUS, -A, -UM, ja es troba en una inscripció llatina; i, en forma femenina, apareix en Vitruvi i en Plini *parastatica*, -ae, subst. f. «pilastre, fût, colonne»: per tant el significat originari seria «ensemble de montants», i d'aquí «ensemble de montants reliés par des planches». Com a bases últimes, en grec admetia l'adjectiu *παραστατικός*, -ή, -όν, si fa no fa com jo, però al mateix temps *παραστάς*, -άδος, «montant d'une porte etc.», que també consta ja llatinitzat com *parastas*, -ados, id.

Altrament, formant el pont entre el fr. dialectal i el català tenim el mot en llengua d'oc, i ja des d'antic: *palastratge*, on hi ha la mateixa repercussió de la *-r*-seguida de dissimilació, que ja hem vist en part de les formes dialectals franceses, i també de les catalanes: només que en aquestes la dissimilació ha estat en *-n-* i en les gallo-romàniques en *-l-*. Però és clar que aquesta alteració dissimilatòria parcial i secundària no és cap excusa per tornar a l'ètimon PALA de M-Lübke i Wartburg, dolent morfològicament i fonèticament, i amb tan poc agafador semàntic. En llengua d'oc ja tenim el masculí *palastratge* cinc vegades en els Comptes de Montanhac (Erau, a. 1436), en un sentit com el que el TdF i alguna altra font moderna donen al femení *palastrajo* (TdF -aco, -ajo) «penteure de porte» (o sigui «bande de fer clouée sur le montant d'une porte, pour la soutenir sur le gond») i també «linteau de portes».

En definitiva, doncs, tornem al significat de 'montant de porta', 'post d'una porta', ben prop dels que hem vist fins ara en frprov. i en cat. D'altra banda hi ha un femení *palastratja*, escrit tres vegades en un registre de lluismes d'Albi (que sembla de fi S. XIV o c. 1400), aquest amb un sentit com de tanca o envà entre dues propietats («vostras may<s>ós que -s teno ab la *palastratga* de las mayós d'En ---», «--- la qual *palastratge* es, mieg e mieg, a vos e a las dichas mayós»), PSW VI, 23b. I també aquí es veu netament l'enllaç amb el significat de «travaux de menuiserie, ensemble de montants», que formarien una tanca o envà de fustes.

El que no ens satisfà gaire en l'explicació etimològica d'Aebischer és que sembla vacil·lar entre dos ètimons parònims, o deixar la porta entreoberta entre